

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Cieplą

w sprawie z wniosku A.P.
przy uczestnictwie J.P., Ł.K. i W.P.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 czerwca 2009 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
oraz na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania J.P.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 8 maja 2008 r., sygn. akt [...],

- 1. odrzuca skargę kasacyjną uczestnika postępowania J.P.,**
- 2. odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej wnioskodawcy A.P. i znosi wzajemnie między wnioskodawcą i uczestnikiem postępowania J.P. koszty postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adw. B.S. od Skarbu Państwa – Kasa Sądu Okręgowego w K. kwotę 120zł tytułem kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi W.P. z urzędu, z uwzględnieniem 22% podatku VAT.**

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w P. postanowieniem z dnia 7 lutego 2008 r., dokonał działu spadku po A.P., zmarłej 21 listopada 1961 r. oraz zniesienia współwłasności w ten sposób, że nieruchomości położoną w G., składającą się z działek o łącznej powierzchni 13,71 ha, określonych w sentencji postanowienia, objętych oznaczonymi księgami wieczystymi przyznał na wyłączną własność uczestnika J.P., a na rzecz uczestnika A.P. zasądził spłatę w kwocie 175.362,50 zł płatną w ratach, zabezpieczonych przez wpis hipoteki przymusowej w księgach wieczystych.

Postanowienie to w całości zaskarżył wnioskodawca A.P., natomiast uczestnik J.P. zaskarżył je w części orzekającej spłatę ponad 87.681,25 zł i wniósł o jego zmianę przez zasądzenie od niego spłaty w kwocie 87.681,25 zł., co w istocie stanowi obniżenie zasądzonej spłaty do tej kwoty.

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 8 maja 2008 r. oddalił obydwie apelacje, dzieląc ocenę jurystyczną Sądu Rejonowego.

Wnioskodawca i uczestnik postępowania zaskarżyli to postanowienie skargami kasacyjnymi. Wnioskodawca zaskarżył to postanowienie w całości i zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie przepisów postępowania: art. 519¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 398³ § 1 pkt.2 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa przez co doszło do naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 213 k.c., podczas gdy sprawa winna być rozpoznana na płaszczyźnie przepisu art. 214 § 2 k.c.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania uzasadnił naruszeniem wymienionych przepisów oraz potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. w celu wyraźnego podkreślenia przez orzecznictwo sądowe, kiedy to podział nieruchomości rolnej jest sprzeczny z zasadami prawidłowej gospodarki w istniejących warunkach gospodarczych.

Uczestnik postępowania J.P. zaskarżył to postanowienie w części oddalającej jego apelację i określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 175.362,50 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W przedmiocie przyjęcia (odmowy przyjęcia) dopuszczalnej skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Najwyższy orzeka w ramach tzw. przesądu, którego celem jest wyeliminowanie skarg oczywiście bezzasadnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę do rozpoznania jeżeli:

- w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne;
- istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów;
- zachodzi nieważność postępowania;
- skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Na tych jedynie przesłankach może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia dopuszczalnej skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczalność skargi kasacyjnej w postępowaniu nieprocesowym reguluje art. 519¹ § 1 k.p.c., według którego skarga taka nie przysługuje w sprawach dotyczących zniesienia współwłasności i działu spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 150.000 zł.

Według ugruntowanego stanowiska w orzecznictwie, wartość przedmiotu zaskarżenia, którego dotyczy skarga kasacyjna, obejmuje tylko te roszczenia, które stronie wnoszącej skargę oddalił sąd drugiej instancji i których dlatego dochodzi w postępowaniu kasacyjnym. Zatem nie może być ona wyższa niż całość roszczenia dochodzonego w drugiej instancji.

Jak wynika z apelacji wniesionej przez J.P., zaskarżył on orzeczenie Sądu Rejonowego w części zasądzającej od niego spłatę ponad 87.681,25 zł i wniósł o jego zmianę przez zasądzenie tej spłaty w kwocie 87.681,25 zł., a więc w istocie o obniżenie zasądzonej spłaty do tej kwoty. W konsekwencji oddalenia apelacji w całości, prawidłowo określona wartość przedmiotu zaskarżenia wniesioną przez niego skargą kasacyjną, nie może być wyższa niż kwota 87.681,25 zł. Skoro zgodnie z art. 519¹ § 4 k.p.c. kwotowy próg dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o dział spadku i zniesienie współwłasności, wynosi 150.000 zł, zatem skargę kasacyjną uczestnika J.P., jako niedopuszczalną, odrzucono, czego nie uczynił Sąd Okręgowy.

Natomiast skarga kasacyjna wnioskodawcy nie spełnia wymagań określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Przede wszystkim ogólnikowość sformułowania wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania „wnoszę o przyjęcie skargi do rozpoznania z tym uzasadnieniem, że doszło do naruszenia przepisów, o których mowa we wcześniejszej części. Ponadto istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt.2 k.p.c. w celu wyraźnego podkreślenia przez orzecznictwo sądowe, kiedy to podział nieruchomości rolnej jest sprzeczny z zasadami prawidłowej gospodarki w istniejących warunkach gospodarczych”, wskazuje na zagadnienie prawne sprowadzające się do wyjaśnienia kiedy podział nieruchomości rolnej jest sprzeczny z zasadami prawidłowej gospodarki. Nie jest to, jak wymaga tego art. 398⁹ § 1 k.p.c., zagadnienie nowe nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może się przyczynić do rozwoju prawa. Wystarczy odwołać się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1969 r., III CZP 12/69 (OSNCP 1970, nr 3, poz.39) i orzeczenia z dnia 7 marca 2008 r. III CSK 328/07 (niepubl.), w których Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sprzeczność podziału gospodarstwa z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej zachodzi wtedy, gdy reguły te przemawiają przeciwko podziałowi, np. gdyby istniała szansa na podjęcie towarowej produkcji rolnej w działowym gospodarstwie, a podział doprowadziłby do powstania nieżywej jednostki, która ze względu na obszar, brak siedliska, inwentarza oraz na inny zawód, brak zainteresowań, z góry skazana byłaby na wyłączenie z produkcji rolnej.

Z tych samych przyczyn nie zachodzi też konieczność dokonania wykładni art. 213 i 214 k.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.) i zniósł wzajemnie koszty postępowania między wnioskodawcą i uczestnikiem postępowania J.P. na podstawie art. 102 k.p.c. w związku z art. 391 i art. 398²¹ k.p.c. O wynagrodzeniu pełnomocnika W.P. z urzędu, orzeczono na podstawie § 19 w związku z § 2 ust.3 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. Nr 163, poz.1343 ze zm.).

